

137

10-16

John Chuene

PALE YA BETHSABA SA KA THŠWENE
THŠWENE'S TRIBAL HISTORY. K34/41

1/3

1 Ba xa Thšwene ba hloloxile Hlôxô-tlou mo xo bitšwaxo xore ke Schoon-
oord. Ba ile xe ba tloxa mowe ba lebanthša bohlabatšatši, ba lebile
Borôka. Xe ba šetše ba fetile Hlabile, ba hwetša Mašiane-a-Mpedi
a axile mo thabeng e e bitšwaxo Daleng. A ba a dira ~~sekwera~~ sexwêra
le Mašiane a nywala ngwana Mašiane. A re xôna mowe Thšwene a katoloxa
Mašiane xanyenyane a dula Mpiping. Xo bônaxala xore leetô la Daleng
le Mpiping e be e ka ba matšatši a se makae. Mpiping re kwa xoba ke
Leboya xo naxa ya xa Mmamabolo.

Thšwene xe a le xôna mowe o be a šetše a ~~sekwera~~ etêlana le Mašiane
ka bošenyana.

Kxoši ya xa Thšwene Kadikwa-a-Thobêla (Matsobane), xe a le mowe
Mpiping a bona monna ea tsebaxo xo neša pula a kxopêla pula yo a e
rêka.

Xomme byale ka xa e le seo re se tsebaxo, kxoši Kadikwa-a-Thobêla
o be a ena le basadi ba bantši. Mohumaxadi ~~wa~~ wa xaxwe e be e le
ngwana Tsuitsua (?? Tswitswa). A latêlwa ke ngwana Mašiane, yo re
šetšexo re boletše ka yêna.

2 Kxoši xe a šetše a rekile pula, a laêlwa ke morekiši xore a e apeše
pheta ya thaxa. Ka mokxwa o byalo Kadikwa-a-Thobêla a ra mohumaxadi
ngwana Tswitswa xore a mo nee pheta ya xaxwe, a xana. Kxoši ya botša
ngwana Mašiane tša pheta xomme yêna a dumêla a nea kxoši ka moo e
kxopêlaxo ka xôna. Kxoši ya neša pula le yêna a ba a tseba xo e
neša.

Moraxo xa fao kxoši Kadikwa-a-Thobêla a babya, xe a bôna xore o tla
hwa a bitša ngwana Mašiane, baaki ba xaxwe ba be ba sa tšwele xo
šetše mooki ka o tee, kxoši ya re xo ngwana Mašiane, "Kea babya xomme
ke tla hwa, wêna e re bošexo byôna byo o tšêê bana ba xaxo (e be e
le bašimanyane ba babedi) o be o tšêê le pula e o thšabêlê xa xeno
xa Mašiane".

"Bana ba ka ka xore ke ba banyane ba tla lapa!" Xwa rialo ngwana
Mašiane.

"Wêna sepela o yê, o tla re ~~ni~~ mola o bôna ba lapile wa hlaba
mokxoši wa re: Iuu lešoka, mphe batho! Xomme batho ba tla xo kwa
ba tla xo ~~haxo~~ bêtêxêla bôna. Xape o tla re xo fihla thabeng e e

bitšwaxo Mokhitsi, wa hwetša Phahlane o tla xo iša xa xeno xa Mašiane".

- 3 Mosadi a dira byale ka xe kxoši e mo laetše a thšaba bošexo bye. Xomme banna ba motse ba bitša basadi ba xaxwe xore ba ~~ix~~ tle ba mo hloboxe. Xe ba tlile ba hwetša ngwana Mašiane a se xôna, ba kwa mooki yola a xo kwa kxoši xe e mo laêla a re o ile xa xabo, ba roma masoxana xore a yê xo mo swara tseleng xomme ba se ke ba mo swara a be a šetše a sepetše. Xe ba xomile ba boloka kxoši. Ka moraxo xa dibaka ba tloxa Mpiping ba ya Bosobêla-tšatši ba fihla Xananwa xa Seleka ba feta ba ba fihla mo xo lexo Barolong.

Ngwana Mošiane ka mokxoši ola a hwetšwa ke batsomi ba xa Mothiba ba mo iša xa Phahlane le yêna a mo iša xa xabo. Bana ba xaxwe e be e le Soso~~g~~kxolo le Mosesane (?? Sosokholo ? Sosokxolo)

Xe a le xa xabo a axa Mokhitsi a neša ~~px~~ dipula a lefšwa ka dikxomo ke batho ba naxa yo.

Moraxo xa fao a ya xa xabo xore ba neê morwaxe mosadi Mašiane yo moxolo a xana yo monyane a mo nea xomme ke xe Sosokholo a tšea mosadi a axa thabeng ya Leolo xo katoloxane le marope ao xanyane mo motho a bonaxo e mong xe a le mo ~~mong~~ xong.

- 4 Ngwana Mašiane o hwile xôna mowe, xwa šala ngwetši ~~x~~ e nthswa ngwana Mašiane. Xo tloxa mowe ba tlile Swatleng xe kxoši ya Hlabaneng e le Molema-a-Sefela. Ba dula, xe ba tenwa ba ya Manthso, kxaufsi le Marabastad, mo xo bitšwaxo Maune-a-ntlo tša xo fsa.

Ke xe xo buša Mašaphu, yo e be e se kxoši e be e le wa xa mmane a kxoši. A re xo hwa ba xa Thšwene ba tenwa ke xo thswenywa ke Matebele ba loxa mano ba re, "A re išeng dikxomo xa Mphahlêlê di xape ke masoxana le banenyana le bana ba ba ka kxônaxo xo sepela xo fihla xa Mphahlêlê. Ba re tšatši leo e be la mohla kxoši e loma mola re dirile mabyala. Ba tla be ba lebeletše tša mabyala, rena ba baxolo re tla sepela bošexo".

Erile xe bao ba dikxomo ba sepela natšô monna ~~x~~ yo mong wa Letebele a ba bôna a re o botša ~~mag~~ maxaxabo xore Thšwene oa sepela ba xana ba re, "Thšwene xa a ye felo o dutše mo re nwa byala".

Bošexo xe monyamane xe o phatha, Hlware ya wêla tsela xo latêla dikxomo xa ~~Mphaxa~~ Mphahlêlê . Xe Matebele a tsoxa ba ~~hmoix~~

s. 137

K34/41

3*

hweditše motse wa xa Thšwene o too, xe e se Nthsoke fêla ea šetšexo le yêna xa se a šala xa kakang a latêla ba xabo.

Ba fihla ba axa Tlourwa naxeng ya xa Mphahlêlê. Ba tloxa mowe Tlourwa ba ya Podungwane le xôna e se xa Mphahlêlê.

Erile xe xo buša kxoši Mmamokxalake I ba boêla Hlabaneng mowe e lexo Swahleng. Ke xôna mowe ba ~~dušexo~~ dutšexo xôna le lehono. Moraxo xa Mmamokxalake xo bušitše Pone, morwa Mmamokxalake, moraxo xo yo ke Matsobane, setloxolo sa Mmamokxalake. Moraxo ke Mohumaxadi Mangakane, yêna o hwile ka 5/1/38, xomme moraxo molebeledi wa borêna ke Mr Sofonia Thšwene.